

V Bruseli 8. mája 2019
(OR. en)

8808/19

AUDIO 71
DIGIT 88

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. predch. dok.:	8769/19
Predmet:	Od boja proti dezinformáciám k obnove dôvery občanov EÚ v médiá – <i>diskusia o smerovaní</i> (verejné rokovanie v súlade s článkom 8 ods. 2 rokovacieho poriadku Rady) <i>[na návrh predsedníctva]</i>

Predsedníctvo po konzultácii s pracovnou skupinou pre audiovizuálnu oblasť vypracovalo dokument na rokovanie uvedený v prílohe, ktorý sa predkladá ako východisko pre diskusiu o smerovaní na zasadnutie Rady pre vzdelávanie, mládež, kultúru a šport 22. – 23. mája 2019.

Od boja proti dezinformáciám k obnove dôvery občanov EÚ v médiá

Dokument predsedníctva na rokovanie

Boj proti dezinformáciám je dôležitou prioritou rumunského predsedníctva Rady Európskej únie. Ide o tému, ktorou sa zaoberalo už viacero zložení Rady (Rada pre všeobecné záležitosti, Rada pre zahraničné veci, Rada pre spravodlivosť a vnútorné veci) s cieľom stanoviť naliehavú a koordinovanú reakciu na novovznikajúce výzvy, a to hlavne v kontexte európskych volieb, ktoré postavili do popredia potrebu zaistiť integritu demokratických procesov a hodnôt EÚ.

Rada pre vzdelávanie, mládež a kultúru zohráva kľúčovú úlohu, nielen pokiaľ ide o hľadanie riešení zameraných na boj proti dezinformáciám z audiovizuálneho hľadiska, ale aj pri zabezpečovaní kvalitných audiovizuálnych mediálnych služieb a zaisťovaní prístupu občanov EÚ k pluralitným a spoľahlivým informáciám s cieľom obnoviť ich dôveru v médiá. Toto zloženie Rady má teda za úlohu poskytnúť dôležitý príspevok k príprave správy o získaných skúsenostiach s dezinformáciami, ktorú má vypracovať predsedníctvo v spolupráci s Komisiou a vysokou predstaviteľkou na účely zasadnutia Európskej rady v júni.

Ministri pre audiovizuálnu oblasť mali na svojom zasadnutí 27. novembra 2018 počas predchádzajúceho rakúskeho predsedníctva prvú príležitosť viesť diskusiu o boji proti šíreniu dezinformácií online. Odvtedy sa na úrovni EÚ urobili dôležité kroky.

V reakcii na výzvu uvedenú v záveroch Európskej rady z 28. júna 2018, v ktorej sa Komisia a vysoká predstaviteľka vyzvali, aby predložili konkrétne návrhy na koordinovaný prístup inštitúcií EÚ a členských štátov, bolo v decembri 2018 uverejnené spoločné oznámenie s názvom *Akčný plán proti dezinformáciám*, v ktorom sa stanovujú kľúčové opatrenia na boj proti dezinformáciám, rozčlenené do štyroch pilierov: zlepšovanie detekcie a analýzy; posilňovanie koordinovaných a spoločných reakcií; mobilizácia súkromného sektora, najmä online platforiem a priemyslu; a zvyšovanie informovanosti a zlepšovanie odolnosti spoločnosti.

Vzhľadom na to, že zasadnutie Rady EYCS bude prebiehať v úplne prvý deň európskych volieb, je momentálne dôležité zosumarizovať dosiahnuté výsledky a zároveň identifikovať možné opatrenia, ktoré sa majú prijať v budúcnosti.

- Mobilizácia priemyslu má mimoriadne veľký význam pre urýchlené a účinné riešenia na boj proti dezinformáciám. Z prvých správ, ktoré predložili signatári Kódexu postupov proti šíreniu dezinformácií (Google, Facebook, Twitter), vyplýva, že sa dosiahol pokrok. Komisia sa domnieva, že tieto spoločnosti urobili významný krok vpred tým, že odstraňujú obsah zverejňovaný šíriteľmi dezinformácií, bojujú proti škodlivým botom, označujú politickú reklamu a vyvíjajú iniciatívu na podporu mediálnej gramotnosti, avšak stále je potrebné vyvíjať ďalšie úsilie na viacerých frontoch, ako je napríklad výmena metodiky a dátových súborov týkajúcich sa falošných účtov, ktoré by expertom tretích strán a overovateľom faktov umožňovali vykonávať nezávislé hodnotenia.

Európska rada vo svojich záveroch prijatých 21. a 22. marca 2019 tiež naliehavo vyzvala online platformy a sociálne siete, aby v plnom rozsahu vykonávali kódex postupov a zabezpečili vyššiu úroveň zodpovednosti a transparentnosti.

Komisia s pomocou skupiny európskych regulačných orgánov pre audiovizuálne mediálne služby (ERGA) do konca roku 2019 ako ďalší krok vykoná komplexné posúdenie na konci úvodného 12-mesačného obdobia uplatňovania kódexu. To môže viesť k navrhnutiu ďalších opatrení, z ktorých niektoré môžu mať regulačný charakter.

- Výskumní pracovníci z akademické obce a nezávislí overovatelia faktov zohrávajú kľúčovú úlohu nielen z hľadiska zvyšovania povedomia, ale aj v zmysle zlepšenia chápania mechanizmov, ktoré podporujú dezinformácie. Vytvára sa európska sieť overovateľov faktov, s ktorou počíta Komisia v oznámení o boji proti dezinformáciám na internete a v akčnom pláne proti dezinformáciám.

Ako prvý krok začalo v spolupráci s ďalšími výskumnými a vývojovými projektmi (Eunomia, SocialTruth, Provenance a WeVerify) fungovať SOMA (Sociálne monitorovacie stredisko pre dezinformácie a analýzu sociálnych médií). Monitorovacie stredisko podporuje overovateľov faktov v ich boji proti dezinformáciám tým, že im poskytuje užitočnú infraštruktúru a vytvára medzi nimi prepojenia na účely spolupráce na konkrétnych úlohách. SOMA bude slúžiť aj ako vzor pre koncepciu národných stredísk výskumu dezinformácií, ktoré by mali prepájať multidisciplinárne úsilie na národnej úrovni, a to predovšetkým pri overovaní faktov a akademickom výskume fenoménu dezinformácií.

Druhým krokom bude vytvorenie bezpečnej online európskej platformy pre otázky dezinformácií. Takáto platforma bude prepájať národné multidisciplinárne tímy a ponúkať cezhraničný zber údajov, nástroje analýzy a prístup k údajom v rámci celej EÚ. Pre túto online platformu sa v rámci *Nástroja na prepájanie Európy* (NPE) plánuje počiatočné financovanie vo výške 2,5 milióna EUR, pričom výzva na predkladanie návrhov sa zverejní do septembra 2019. Členské štáty sa vyzývajú k tomu, aby podporili vytváranie takýchto multidisciplinárnych tímov, ktoré budú poskytovať konkrétne poznatky o miestnych podmienkach, pokiaľ ide o informácie. Z tohto dôvodu je dôležité otestovať úroveň angažovanosti členských štátov a ich ochotu prispieť k tomuto projektu, ktorým sa vytvorí nezávislá európska komunita schopná riešiť fenomén dezinformácií online.

- Ďalším dôležitým prvkom na úrovni EÚ je posilnenie zručností mediálnej gramotnosti, ktoré sú kľúčové pre posilnenie postavenia občanov a umožnenie občanom prijímať informované rozhodnutia v digitálnom veku, čo prispeje k riadnemu fungovaniu demokratickej spoločnosti.

V tejto súvislosti je kľúčovým míľnikom revidovaná smernica o *audiovizuálnych mediálnych službách*. Po prvýkrát sa v nej členským štátom ukladá povinnosť presadzovať rozvoj zručností mediálnej gramotnosti a prijímať na tento účel opatrenia. Okrem toho vzhľadom na ústrednú úlohu, ktorú platformy na zdieľanie videí zohrávajú pri poskytovaní prístupu k audiovizuálnemu obsahu, sa v novej smernici takýmto platformám ukladá povinnosť zabezpečovať účinné opatrenia a nástroje v oblasti mediálnej gramotnosti a zvyšovať povedomie používateľov o týchto opatreniach a nástrojoch. Členské štáty majú do 19. septembra 2020 oznámiť opatrenia, ktoré prijali na účely transpozície tejto smernice do svojich vnútroštátnych právnych predpisov.

Pri vykonávaní smernice zohráva dôležitú úlohu kontaktný výbor, s ktorým sa budú viesť konzultácie o usmerneniach týkajúcich sa rozsahu správ o mediálnej gramotnosti, ktoré členské štáty predložia Komisii. Skupina odborníkov na mediálnu gramotnosť zohráva dôležitú úlohu aj pri odhaľovaní, zdokumentovaní a rozširovaní najlepších postupov v oblasti mediálnej gramotnosti, pri skúmaní synergií medzi jednotlivými politikami EÚ a iniciatívami v oblasti mediálnej gramotnosti, ako aj pri poskytovaní poradenstva a koordinácii iniciatív v reakcii na výzvy, ktoré predstavuje existencia dezinformácií online.

Je dôležité preskúmať, ako môže Komisia ďalej pomôcť v procese implementácie, ako aj pri ďalšej realizácii európskych iniciatív, ako sú Európsky týždeň mediálnej gramotnosti, ktorého prvý ročník sa uskutočnil v marci tohto roku a zaznamenal nespochybniteľný úspech.

- Kvalitná žurnalistika, sloboda médií a pluralizmus zostávajú hlavnými prvkami dnešného európskeho audiovizuálneho prostredia. Do návrhov Komisie boli pre programy *Kreatívna Európa* a *Horizont Európa* v ďalšom viacročnom finančnom rámci (2021 – 2027) zahrnuté osobitné zdroje. Majú sa nimi podporiť nové nástroje na boj proti dezinformáciám online a chápanie úlohy žurnalistických noriem a obsahu tvoreného používateľmi a tiež posilniť kvalitnú žurnalistiku, slobodu médií, pluralizmus a mediálna gramotnosť. Európska komisia a Európsky parlament zároveň tiež podporujú nezávislé projekty v oblasti slobody médií a pluralizmu.

Vzhľadom na uvedené sa ministri vyzývajú, aby zvažili tieto otázky:

1. Ako ministri v úplne prvý deň európskych volieb hodnotia činnosti, ktoré sa doteraz realizovali na úrovni EÚ s cieľom bojovať proti dezinformáciám a zaistiť kvalitné a pluralitné médiá v záujme občanov EÚ?
2. Ako by sa mal zintenzívniť koordinovaný prístup členských štátov a európskych inštitúcií s cieľom riešiť súčasné výzvy? Mala by sa posilniť európska audiovizuálna a mediálna politika, a ak áno, na čo by sa mala zameriavať s cieľom obnoviť dôveru občanov EÚ v médiá?

Predsedníctvo vyzýva účastníkov, aby svoje príspevky obmedzili na maximálne tri minúty, čo umožní, aby v čase, ktorý máme k dispozícii, mohol každý vystúpiť.